

***Plasmodium berghei*'nin *In Vitro* Kültürü: Klorokin ve Artesunat İlaç Direnç Testlerinin Uygulanması ^[1]**

İpek ÖSTAN ¹ Özgür KURT ² Ahmet ÖZBİLGİN ³

[1] Bu çalışma Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir (CBÜ-SAĞH Proje No: 2010- 028)

¹ Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, TR-45020 Manisa - TÜRKİYE

² Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Anabilim Dalı, TR-45140 Muradiye, Manisa - TÜRKİYE

³ Celal Bayar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, TR-45020 Manisa - TÜRKİYE

Makale Kodu (Article Code): KVFD-2012-8470

Özet

Çalışmamızın amacı *Plasmodium berghei*'nin kısa dönem kültüründe uygulanacak ilaç direnç testlerinin laboratuvarımızda yerleştirilmesi olmuştur. İlk aşamada *P. berghei*'nin genç trofozoitlerini barındıran enfekte fare kanlarının *in vitro* olarak, 24 saatlik eritrosit içi evrim döngüsünün tamamlanması gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada klorokin ve artesunat ilaç konsantrasyonlarının parazitin eritrosit içi gelişimini inhibe etme oranları tespit edilmiştir. Sonuçlarımıza göre, kısa dönem *in vitro* kültür testlerinde *P. berghei* parazitleri eritrositer şizogoni evrelerini tamamlamış, enfekte eritrositlerde merozoit oluşumları gözlenmiştir. Klorokin ve artesunat ile yapılan ilaç direnç testlerinde ise artesunat ilacının antiplasmodiyal etkisinin daha fazla olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: *Plasmodium berghei*, *in vitro*, Antiplasmodiyal ilaç direnç testleri

***In Vitro* Cultivation of *Plasmodium berghei*: Application of Drug Resistance Tests with Chloroquine and Artesunate**

Summary

The aim of this study is to assess the drug resistance testing of *Plasmodium berghei* after short-term culture *in vitro*. First stage, the life cycle of the malaria parasites was completed in an average of 24 h inside the red blood cells *in vitro*. Second stage, the inhibition rates of Chloroquine and Artesunate on the infected erythrocytes were determined. The results showed that *P. berghei* parasites were completed their erythrocytic schizogony in short term *in vitro* cultivation. In the drug resistance tests with Chloroquine and Artesunate, antiplasmodial resistance did not occur with both drugs and the effect of Artesunate is higher than Chloroquine.

Keywords: *Plasmodium berghei*, *in vitro*, Antiplasmodial drug resistance tests

GİRİŞ

Sıtma etkeni *Plasmodium*'ların oluşturduğu ilaç direnci, *in vivo* ve *in vitro* ortamlarda bu parazitler üzerine yeni antimalarial/antiplasmodiyal maddelerin etkisini araştırmaya yönelik çalışmaların artmasına neden olmuştur. İnsanı enfekte etmeyen kemirgen sıtma parazitleriyle *in vitro* ortamda yapılan çalışmalar antiplasmodiyal etki gösteren maddelerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Yeni ilaç çalışmalarında sentez edilen veya doğal kaynaklardan izole edilen kimyasal maddelerin, klinik denemelere tabi tutulabilmeleri için öncelikle *in vitro*

tarama ve toksisite deneyleri yapılmaktadır ^[1]. Sıtma ilaçlarının etki mekanizmaları arasında farklılıklar olduğu gibi aynı türün suşları arasında da farklılıklar bulunmaktadır ^[2]. Dünyanın bir çok bölgesinde, başta *P. falciparum* olmak üzere sıtma türlerinin ilaçlara karşı direnç gösterdiği bilinmektedir ^[3-5]. Direnç, genellikle ilaç ya da ilaç gruplarının sensitivitelerinin azalmasına neden olan spontan mutasyonların tek nokta ya da çoklu nokta mutasyonları sonucu olarak gelişmektedir ^[6,7]. *Artemisia annua* bitkisinden elde edilen Artemisinin ve türevlerinin

İletişim (Correspondence)

+90 236 2371378/122

mavikaraca@gmail.com

özellikle *P. falciparum* tedavisinde uzun süre başarıyla kullanılmasının ardından, bu ilaca karşı da oluşan direnç bulgularından söz edilmeğe başlanmıştır [8,9]. Bu çalışmanın amacı, insan sıtma etkenlerinden en ağır klinik tabloya neden olan *P. falciparum*'a yakın yaşam döngü özellikleri olduğu bilinen kemirgen sıtma etkeni *P. berghei*'nin *in vitro* yaşatılıp çoğaltılmasını sağlamak ve klorokin ve artesunat ilaç direnç testlerini *in vitro* olarak uygulamaktır. Çalışmamız *in vitro* ortamda *P. berghei* üzerine uygulanan ilaç direnç testleri konusunda ülkemizdeki ilk çalışmalardan biridir.

MATERYAL ve METOT

Çalışmamızda MR4-ATCC (American Type Culture Collection) Wirginia, USA firmasından temin edilen *P. berghei* MRA-311-Anka suşu kullanılmıştır. İlk aşamada, -80°C'de muhafaza edilen *P. berghei* genç trofozoitli eritrositleri taşıyan fare kan solüsyonu çözdürülüp, santrifüjlenerek elde edilen eritrosit çökeltisi RPMI-1640 besiyeri (%10 FCS eklenmiş) ile %10 oranında sulandırılmıştır. Kültür kapları içindeki eritrosit süspansiyonu mikrobiyolojik jar içine koyulmuş, %5 CO₂, %5 O₂, %90 N₂ karışımından gaz verilerek çalkalamalı etüve (37°C) yerleştirilmiştir. Cam kavanozun içine yanar mumlar yerleştirilerek, CO₂ oranının artması O₂ seviyesinin düşmesi sağlanmıştır. 24 saat boyunca kültürasyon takip edilmiştir. Kültürün 22-24 saatleri arasında olgun şizont ve merozoitleri taşıyan eritrositler tespit edilmiştir. İkinci aşamada, kültür plaklarına 0.5 ml enfekte eritrosit solüsyonu ile 0.5'er ml klorokin (Sigma-C6628) ve artesunat (Sigma-A3731) ilaçlarının RPMI-1640 besiyeri ile hazırlanmış sulandırılmalarından, son dilüsyonlar; 0.1, 0.4, 0.8, 1.6, 6.4 ve 12.8 µgr/ml olacak şekilde eklenmiştir. Kontrol için ayrılan çukurlardaki enfekte eritrosit süspansiyonu üzerine RPMI-1640 besiyeri koyulmuştur. Kültür plakları mikrobiyolojik jar içinde çalkalamalı etüve yerleştirilmiş ve kültürasyon başlatılmıştır [10]. İşlemler farklı

zamanlarda 3 kez tekrarlanmıştır. Sonuçlar; Calcsyn version 2.1 programı ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR

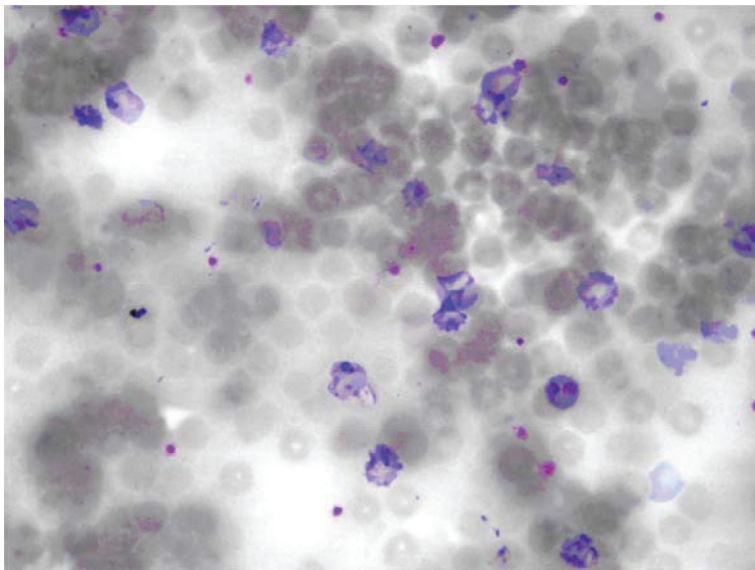
Plasmodium berghei'nin kısa dönem *in vitro* kültüründe; inkübasyon süresinin başında enfekte eritrositlerin tamamında trofozoitler bulunurken, 20-22. saatte şizontlar, 24. saatte ise merozoitler tespit edilmiştir (Şekil 1, 2).

İlaç direnç testlerinde, klorokin ve artesunat ilaçlarının her ikisinde de 0.8 µg/ml dozda enfekte eritrositlerin %100'ünde trofozoit evresi bulunmuş, şizont evresine geçiş engellenmiştir. En düşük ilaç dozları olan 0.1 ve 0.4 µg/ml dozlarında, artesunat ile sırasıyla %81 ve %70 oranlarında şizont evresi tespit edilmiş, aynı dozlarda klorokin ile sırasıyla %81 ve %80 oranlarında şizont evresine geçiş olmuştur.

Klorokin ve artesunat ilaç direnç test sonuçları değerlendirildiğinde, her iki ilaç ile doz ve etki ilişkisi anlamlı bulunmuş (P<0.05), ED₅₀ (%50'sini etkileyen doz) değerleri klorokin için 0.68431, artesunat için 0.45582 olarak hesaplanmıştır. Klorokin ve artesunat ilaç direnç testlerindeki doz etki eğrileri Calcsyn version 2.1 programı ile değerlendirilmiştir (Şekil 3).

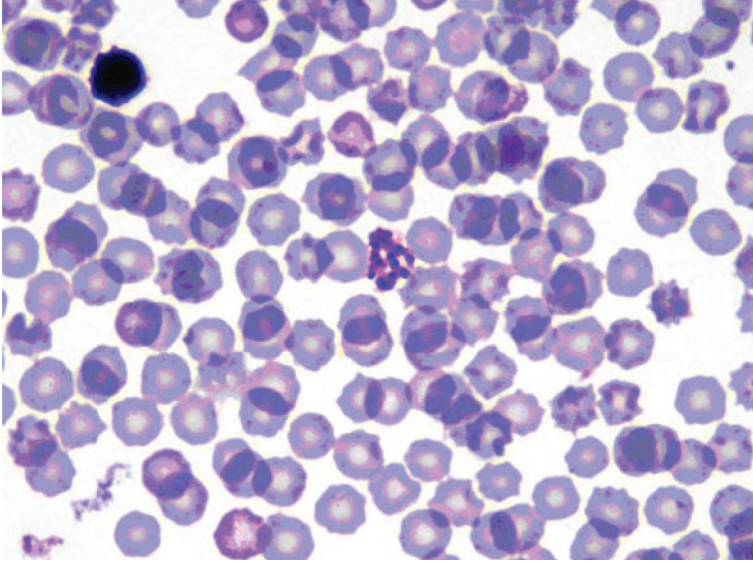
TARTIŞMA ve SONUÇ

Parazitin eritrositer dönemlerinin *in vitro* kültürleri Trager ve Jensen'in çalışmalarıyla başlamış ve sıtmanın çok yönlü araştırmalarındaki önemi sıklıkla vurgulanmıştır [11,12]. Kısa dönem *in vitro Plasmodium* kültürleri, ilaç direnci geliştirmiş suşların ayırt edilmesi amacıyla klinik izolatları uygulanabilme kolaylığı sağlamaktadır. *In vitro* yöntemler ile yapılan *Plasmodium* çalışmaları; farklı bölgelerden izole edilen suşların aynı ilaçlara farklı direnç seviyeleri

Şekil 1. Kısa dönem *in vitro* kültürün başlangıcında (0. saat) *P. berghei* ile enfekte eritrositlerde trofozoit evrelerinin görünümü

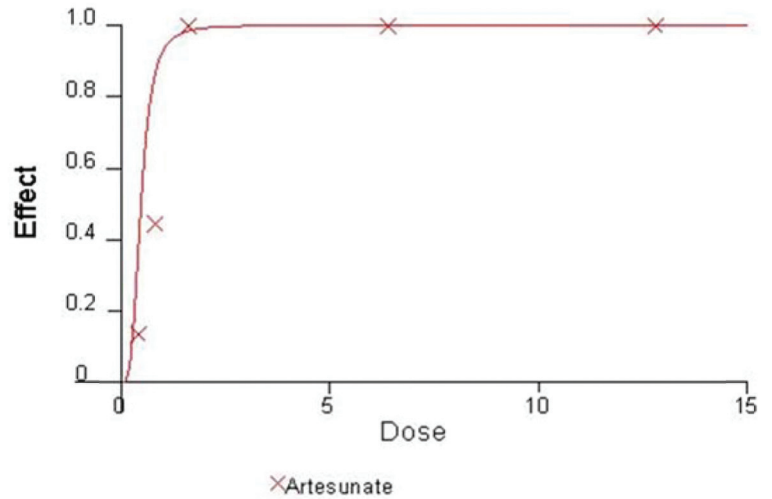
Fig 1. Appearance of trophozoite stages in erythrocytes infected with *P. berghei* at the beginning of the short-term cultivation (0. h)

Şekil 2. Kısa dönem *in vitro* kültürün 24. saatinde *P. berghei* ile enfekte eritrositlerde merozoit evresinin görünümü

Fig 2. Appearance of merozoite stages in erythrocytes infected with *P. berghei* at 24. h of the short-term cultivation

Dose-effect curve

Şekil 3. Artesunat ilaç direnç testinde doz etki eğrisi (Calculusyn version 2.1)

Fig 3. The dose-effect curve of Artesunate drug resistance testing (Calculusyn version 2.1)

gösterebildiğini ve bölgesel tedavi protokollerinin belirlenmesinde bu yöntemle uygulanan ilaç direnç testlerinin önemli rol oynadığını göstermektedir [13,14]. Çalışmamızda *P. berghei* parazitleri *in vitro* kısa dönem kültürde eritrositler şizogoni geliştirerek 24 saatlik inkübasyon dönemi sonunda enfekte eritrositlerde %80 oranında şizont evresi oluşturmuştur. Klorokin ve artesunat ilaç direnç testleri sonucunda ise elimizdeki *P. berghei* suşunun her iki ilaca karşı direncinin olmadığı tespit edilmiştir. Elde ettiğimiz ED₅₀ değerleri artesunat ile 0.45582, klorokin ile 0.68431'dir. Bu sonuçlar kullandığımız *P. berghei* suşu üzerinde artesunat'ın *in vitro* ortamda antiplasmodiyal etkisinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışma *in vitro* üretilen *Plasmodium* parazitlerinde uygulanan ilaç direnç testleri konusunda ülkemizde yapılan ilk çalışmalardan biridir.

KAYNAKLAR

1. Kayaalp OS: İlaçların Klinik-Öncesi Değerlendirme Testleri. In,

Klinik Farmakolojinin Esasları ve Temel Düzenlemeler. s.29-46, Faryal Matbaacılık, Ankara, 2009.

2. Akısü Ç: Sıtma Tedavisi. In, Akısü Ç, Korkmaz M (Eds): Tıbbi Parazitolojide Tedavi. 1. Baskı, s.65-87, Meta Basım, Türkiye Parazitoloji Derneği Yayın No: 20, İzmir, 2005.

3. Witkowski B, Berry A, Benoit - Vical F: Resistance to anti-malarial compound: Methods and applications. *D Resist Update*, 12, 42-50, 2009.

4. Legrand E, Volney B, Meynard JB, Puijalón OM, Estere P: *In vitro* monitoring of *Plasmodium falciparum* drug resistance in French guiana: A synopsis of continuous assessment from 1994 to 2005. *Antimicro Agents Chemother*, 52 (1): 288-298, 2008.

5. Carlton JMR, Hayton K, Cravo PVL, Walliker D: Of mice and malaria mutants: unravelling the genetics of drug resistance using rodent malaria models. *Trends Parasitol*, 17 (5): 236-242, 2001.

6. Ergüven S, Yılmaz YA, Boral ÖB: Antiparaziter İlaçlara Direnç. In, Özcel MA (Ed): Özcel'in Tıbbi Parazit Hastalıkları. 1. Baskı, s.69-75, Meta Basım, Türkiye Parazitoloji Derneği Yayını No: 22, İzmir, 2007.

7. Le Bras J, Durand R: The mechanisms of resistance to anti-malarial drugs in *Plasmodium falciparum*. *Fundam Clin Pharm*, 17, 147-153, 2003.

8. Maude RJ, Pontavornpinyo W, Saralamba S, Aguas R, Yeung S,

-
- Dondorp AM, Day NPJ, White NJ, White JW:** The last man standing is the most resistant: eliminating artemisinin-resistant malaria in Cambodia. *Malaria Journal*, 8 (31): 1-7, 2009.
- 9. Plowe CV:** The evolution of drug-resistance malaria. *Trans R Soc Trop Med Hyg*, 103 (1): 11-14, 2009.
- 10. Janse CJ, Ramesar J, Waters AP:** *Plasmodium berghei*: General Parasitological Methods. Laboratory Guide Book. pp.1-14, Leiden University Medical Center (LUMC) Press, Netherland, 2004.
- 11. Trager W, Jensen JB:** Cultivation of erythrocytic stages. *B World Health Organ*, 55 (2-3): 363-365, 1977.
- 12. Trager W, Jensen JB:** Continuos of *Plasmodium falciparum*: Its impact on malaria research. *Int J Parasitol*, 27 (9): 989-1006, 1997.
- 13. Suwandittakul N, Chaijaroenkul W, Harnyuttanakorn P, Mungthin M, Bangchang KN:** Drug resistance and *in vitro* susceptibility of *Plasmodium falciparum* in Thailand during 1988-2003. *Korean J Parasitol*, 47 (2): 139-144, 2009.
- 14. Jambou R, El-Assaad F, Combes V, Grau GE:** *In vitro* culture of *Plasmodium berghei*-Anka maintains infectivity of mouse erythrocytes inducing cerebral malaria. *Malaria J*, 10, 346, 2011, <http://www.malariajournal.com/content/10/1/346>. Accessed: 03.04.2012.